Funcții SQL. Cereri multi-relație (introducere)

I. [Funcții SQL]

Funcțiile *SQL* sunt predefinite în sistemul *Oracle* și pot fi utilizate în instrucțiuni *SQL*. Ele nu trebuie confundate cu funcțiile definite de utilizator, scrise în *PL/SQL*.

Dacă o funcție *SQL* este apelată cu un argument având un alt tip de date decât cel așteptat, sistemul convertește implicit argumentul înainte să evalueze funcția.

De obicei, dacă o funcție *SQL* este apelată cu un argument *null*, ea returnează valoarea *null*. Funcțiile care nu urmează această regulă sunt *CONCAT*, *NVL* și *REPLACE*.

Funcțiile SQL pot fi clasificate în următoarele categorii:

- > Funcții single-row
- Funcţii multiple-row (funcţii agregat)
- **1. Funcţiile** *single row* returnează câte o singură linie rezultat pentru fiecare linie a tabelului sau vizualizării interogate. Aceste funcţii pot apărea în:
 - listele de expresii din clauza SELECT
 - clauzele WHERE, START WITH, CONNECT BY şi HAVING.

În ceea ce priveşte tipul argumentelor asupra cărora operează și al rezultatelor furnizate, funcțiile *single row* pot fi clasificate în categorii corespunzătoare.

□ Funcţiile de conversie cele mai importante sunt:

Funcţie	Descriere	Exemplu conversie
TO_CHAR	converteşte (sau formatează) un număr sau o dată calendaristică în şir de caractere	TO_CHAR(7) = ' 7' TO_CHAR(-7) = '-7' TO_CHAR(SYSDATE, 'DD/MM/YYYY') = ' 26/02/2019'
TO_DATE	converteşte (sau formatează) un număr sau un şir de caractere în dată calendaristică	TO_DATE('26-MAR-2019','dd- mon-yyyy')
TO_NUMBER	converteşte (sau formatează) un şir de caractere în număr	TO_NUMBER ('-25789', 'S99,999') = -25,789

Obs: Există două tipuri de conversii:

- implicite, realizate de sistem atunci când este necesar;
- **explicite**, indicate de utilizator prin intermediul funcțiilor de conversie.

Conversiile implicite asigurate de server-ul Oracle sunt:

- de la VARCHAR2 sau CHAR la NUMBER;
- de la VARCHAR2 sau CHAR la DATE;
- de la NUMBER la VARCHAR2 sau CHAR;
- de la DATE la VARCHAR2 sau CHAR.
- Dintre functiile pentru prelucrarea sirurilor de caractere amintim:

Funcţie	Descriere	Exemplu
LENGTH(string)	întoarce lungimea şirului de caractere string	LENGTH('Informatica')=11
SUBSTR(string, start [,n])	întoarce subșirul lui string care începe pe poziția start și are lungimea n; dacă n nu este specificat, subșirul se termină la sfârșitul lui string;	SUBSTR('Informatica', 1, 4) = 'Info' SUBSTR('Informatica', 6) = 'matica' SUBSTR('Informatica', -5) = 'atica' (ultimele 5 caractere)
LTRIM(string [,'chars'])	şterge din stânga şirului string orice caracter care apare în chars, până la găsirea primului caracter care nu este în chars; în cazul în care chars nu este specificat, se şterg spaţiile libere din stânga lui string;	LTRIM (' info') = 'info'
RTRIM(string [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LTRIM</i> , cu excepţia faptului că ştergerea se face la dreapta şirului de caractere;	RTRIM ('infoXXXX', 'X') = 'info'
TRIM (LEADING TRAILING BOTH chars FROM	elimină caracterele specificate (<i>chars</i>) de la începutul (<i>leading</i>) , sfârșitul (<i>trailing</i>) sau din ambele	TRIM (LEADING 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'InfoXXX'
expresie)	părţi, dintr-o expresie caracter dată.	TRIM (TRAILING 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'XXXInfo'
		TRIM (BOTH 'X' FROM 'XXXInfoXXX') = 'Info'
		TRIM (BOTH FROM' Info ') = 'Info'
LPAD(string, length [,'chars'])	adaugă <i>chars</i> la stânga şirului de caractere <i>string</i> până când lungimea noului şir devine <i>length</i> ; în cazul în care <i>chars</i> nu este specificat, atunci se adaugă spaţii libere la stânga lui <i>string</i> ;	LPAD (LOWER('iNfO'),6) = ' info'
RPAD(string, length [,'chars'])	este similar funcţiei <i>LPAD</i> , dar adăugarea de caractere se face la dreapta şirului;	RPAD (LOWER('InfO'), 6, 'X') = 'infoXX'
REPLACE(string1, string2 [,string3])	întoarce string1 cu toate apariţiile lui string2 înlocuite prin string3; dacă string3 nu este specificat,	REPLACE ('\$b\$bb','\$','a') = 'ababb'
	atunci toate apariţiile lui <i>string2</i> sunt şterse;	REPLACE ('\$b\$bb','\$b','ad') = 'adadb' REPLACE ('\$a\$aa','\$') = 'aaa'
UPPER(string), LOWER(string)	transformă toate literele şirului de caractere string în majuscule, respectiv minuscule;	LOWER ('InFo') = 'info' UPPER ('iNfO') = 'INFO'
INITCAP(string)	transformă primul caracter al şirului în majusculă, restul caracterelor fiind transformate în minuscule	INITCAP ('iNfO') = 'Info'

INSTR(string, 'chars' [,start [,n]])	caută în string, începând de de la poziția start, a n-a apariție a secvenței chars și întoarce poziția respectivă; dacă start nu este specificat, căutarea se face de la începutul șirului; dacă n nu este specificat, se caută prima apariție a secvenței chars;	INSTR (LOWER('AbC aBcDe'), 'ab', 5, 2) = 0 INSTR (LOWER('AbCdE aBcDe'), 'ab', 5) = 7
ASCII(char)	furnizează codul ASCII al primului caracter al unui șir	ASCII ('alfa') = ASCII ('a') = 97
CHR(num)	întoarce caracterul corespunzător codului ASCII specificat	CHR(97)= 'a'
CONCAT(string1, string2)	realizează concatenarea a două şiruri de caractere	CONCAT ('In', 'fo') = 'Info'
TRANSLATE(string, source, destination)	fiecare caracter care apare în şirurile de caractere string şi source este transformat în caracterul corespunzător (aflat pe aceeaşi poziție ca şi în source) din şirul de caractere destination	TRANSLATE('\$a\$aa','\$','b') = 'babaa' TRANSLATE('\$a\$aaa','\$a','bc') = 'bcbccc'

Obs: Testarea funcțiilor prezentate se face de maniera : SELECT apel_funcție FROM dual; astfel că vom omite comanda SELECT și vom da numai apelul funcției și rezultatul returnat.

□ **Funcţiile aritmetice** *single-row* pot opera asupra:

- unei singure valori, şi aceste funcţii sunt: ABS (valoarea absolută), CEIL (partea întreagă superioară), FLOOR (partea întreagă inferioară), ROUND (rotunjire cu un număr specificat de zecimale), TRUNC (trunchiere cu un număr specificat de zecimale), EXP (ridicarea la putere a lui e), LN (logaritm natural), LOG (logaritm într-o bază specificată), MOD (restul împărţirii a două numere specificate), POWER (ridicarea la putere), SIGN (semnul unui număr), COS (cosinus), COSH (cosinus hiperbolic), SIN (sinus), SINH (sinus hiperbolic), SQRT (rădăcina pătrată), TAN (tangent), TANH (tangent hiperbolic);
- unei liste de valori, iar acestea sunt funcțiile *LEAST* și *GREATEST*, care întorc cea mai mică, respectiv cea mai mare valoare a unei liste de expresii.

□ Functiile pentru prelucrarea datelor calendaristice sunt:

i unicyme pentru prefuciarea dateror calendaristice sunt.							
Funcţie	Descriere	Exemplu					
SYSDATE	întoarce data şi timpul curent	SELECT SYSDATE FROM dual; (de revăzut utilizarea acestei funcţii împreună cu TO_CHAR în cadrul laboratorului 1)					
ADD_MONTHS(expr_date, nr_luni)	întoarce data care este după nr_luni luni de la data expr_date;	ADD_MONTHS('02-MAR-2016', 3) = '02-JUN-2016'.					
NEXT_DAY(expr_date, day)	întoarce următoarea dată după data <i>expr_date</i> , a cărei zi a săptămânii este cea specificată prin şirul de caractere <i>day</i>	NEXT_DAY('02-MAR-2016', 'Monday') = '07-MAR-2007'					
LAST_DAY(expr_date)	întoarce data corespunzătoare ultimei zile a lunii din care data expr_date face parte	LAST_DAY('02-MAR-2016') = '31-MAR-2016'					

MONTHS_BETWEEN(ex pr_date1)	întoarce numărul de luni dintre cele două date calendaristice specificate. Valoarea mai mare trebuie specificată în primul argument, altfel rezultatul este negativ.	MONTHS_BETWEEN('02- DEC-2014', '10-OCT-2011') = 37.7419355 MONTHS_BETWEEN('10- OCT-2011', '02-DEC-2014') = -37.7419355
TRUNC(expr_date)	întoarce data expr_date, dar cu timpul setat la ora 12:00 AM (miezul nopţii)	TO_CHAR(TRUNC(SYSDAT E), 'dd/mm/yy HH24:MI') = '26/02/19 00:00'
ROUND(expr_date)	dacă data expr_date este înainte de miezul zilei, întoarce data d cu timpul setat la ora 12:00 AM; altfel, este returnată data corespunzătoare zilei următoare, cu timpul setat la ora 12:00 AM	
LEAST(d1, d2,, dn), GREATEST(d1, d2,, dn)	dintr-o listă de date calendaristice, funcţiile întorc prima, respectiv ultima dată în ordine cronologică	LEAST(SYSDATE, SYSDATE + 3, SYSDATE - 5) = SYSDATE-5 GREATEST(SYSDATE, SYSDATE + 3, SYSDATE - 5) = SYSDATE + 3

Operațiile care se pot efectua asupra datelor calendaristice sunt următoarele:

Operaţie	Tipul de date al rezultatului	Descriere
expr_date -/+ expr_number	Date	Scade/adună un număr de zile dintr-o / la o dată. Numărul de zile poate sa nu fie întreg (putem adăuga, de exemplu, un număr de minute sau de ore).
expr_date1 – expr_date2	Number	Intoarce numărul de zile dintre două date calendaristice. Data <i>expr_date1</i> trebuie să fie mai recentă decât <i>expr_date2</i> , altfel rezultatul este negativ.

□ Funcţii diverse:

u i uncţii diverse.		
Funcţie	Descriere	Exemplu
DECODE(value, if1, then1, if2, then2,, ifN, thenN, else)	returnează then1 dacă value este egală cu if1, then2 dacă value este egală cu if2 etc.; dacă value nu este egală cu nici una din valorile if, atunci funcția întoarce valoarea else:	DECODE ('a', 'a', 'b', 'c') = 'b' DECODE ('b', 'a', 'b', 'c') = 'c' DECODE ('c', 'a', 'b', 'c') = 'c'
NVL(expr_1, expr_2)	dacă expr_1 este NULL, întoarce expr_2; altfel, întoarce expr_1. Tipurile celor două expresii trebuie să fie compatibile sau expr_2 să poată fi convertit implicit la expr_1	NVL(NULL, 1) = 1 NVL(2, 1) = 2 NVL('a', 1) = 'a' conversie implicită NVL(1, 'a') eroare nu are loc conversia implicită

NVL2(expr_1, expr_2, expr_3)	dacă <i>expr_1</i> este <i>NOT NULL</i> , întoarce <i>expr_2</i> , altfel întoarce <i>expr_3</i>	
NULLIF (expr_1, expr_2)	Daca expr_1 = expr_2 atunci funcţia returnează NULL, altfel returnează expresia expr_1. Echivalent cu CASE WHEN expr1 = expr2 THEN NULL ELSE expr1 END	NULLIF (1, 2) = 1 NULLIF (1,1) = NULL
COALESCE (expr_1, expr_2,, expr_n)	Returnează prima expresie NOT NULL din lista de argumente.	COALESCE (NULL, NULL, 1, 2, NULL) = 1
UID, USER	întorc <i>ID</i> -ul, respectiv <i>username</i> -ul utilizatorului <i>ORACLE</i> curent	SELECT USER FROM dual;
VSIZE(expr)	întoarce numărul de octeţi ai unei expresii de tip <i>DATE</i> , <i>NUMBER</i> sau <i>VARCHAR</i> 2	SELECT VSIZE(salary) FROM employees WHERE employee_id=200;

Utilizarea funcţiei *DECODE* este echivalentă cu utilizarea clauzei *CASE* (într-o comandă SQL). O formă a acestei clauze este:

În funcție de valoarea expresiei <i>expr</i> returnează
valoare_i corespunzătoare primei clauze WHEN THEN
pentru care <i>expr</i> = <i>expresie_i</i> ; dacă nu corespunde cu
nici o clauză <i>WHEN</i> atunci returnează valoarea din
ELSE. Nu se poate specifica NULL pentru toate valorile
de returnat. Toate valorile trebuie să aibă același tip de
date.

2. Funcțiile multiple-row (agregat) pot fi utilizate pentru a returna informația corespunzătoare fiecăruia dinte grupurile obținute în urma divizării liniilor tabelului cu ajutorul clauzei GROUP BY. Ele pot apărea în clauzele *SELECT*, *ORDER BY* și *HAVING*. *Server*-ul *Oracle* aplică aceste funcții fiecărui grup de linii și returnează un singur rezultat pentru fiecare mulțime.

Dintre funcţiile grup definite în sistemul *Oracle*, se pot enumera: *AVG*, *SUM*, *MAX*, *MIN*, *COUNT*, *STDDEV*, *VARIANCE* etc. Tipurile de date ale argumentelor funcţiilor grup pot fi *CHAR*, *VARCHAR2*, *NUMBER* sau *DATE*. Funcţiile *AVG*, *SUM*, *STDDEV* şi *VARIANCE* operează numai asupra valorilor numerice. Funcţiile *MAX* şi *MIN* pot opera asupra valorilor numerice, caracter sau dată calendaristică.

Toate funcţiile grup, cu excepţia lui *COUNT(*)*, ignoră valorile *null*. *COUNT(expresie)* returnează numărul de linii pentru care expresia dată nu are valoarea *null*. Funcţia *COUNT* returnează un număr mai mare sau egal cu zero şi nu întoarce niciodată valoarea *null*.

Când este utilizată clauza *GROUP BY*, server-ul sortează implicit mulţimea rezultată în ordinea crescătoare a valorilor coloanelor după care se realizează gruparea.

II. [Join]

Join-ul este operaţia de regăsire a datelor din două sau mai multe tabele, pe baza valorilor comune ale unor coloane. De obicei, aceste coloane reprezintă cheia primară, respectiv cheia externă a tabelelor.

Condiţia de *join* se poate scrie în clauza *WHERE* a instrucţiunii *SELECT*. Într-o instrucţiune *SELECT* care uneşte tabele prin operaţia de *join*, se recomandă ca numele coloanelor să fie precedate de numele sau alias-urile tabelelor pentru claritate şi pentru îmbunătăţirea timpului de acces la baza de date. Dacă acelaşi nume de coloană apare în mai mult de două tabele, atunci numele coloanei se prefixează **obligatoriu** cu numele sau

alias-ul tabelului corespunzător. Pentru a realiza un *join* între n tabele, va fi nevoie de cel puțin n-1 condiții de *join*.

Inner join (equijoin, join simplu) – corespunde situației în care valorile de pe coloanele ce apar în condiția de *join* trebuie să fie egale.

Operația va fi reluată și completată în cadrul laboratorului 3.

III. [Exerciţii]

[Funcții pe șiruri de caractere]

SELECT CONCAT(CONCAT(...)) ||' castiga '|| salary || ... "Salariu ideal" FROM employees;

- 2. Scrieţi o cerere prin care să se afişeze prenumele salariatului cu prima litera majusculă şi toate celelalte litere minuscule, numele acestuia cu majuscule şi lungimea numelui, pentru angajaţii al căror nume începe cu J sau M sau care au a treia literă din nume A. Rezultatul va fi ordonat descrescător după lungimea numelui. Se vor eticheta coloanele corespunzător. Se cer 2 soluţii (cu operatorul *LIKE* şi funcţia *SUBSTR*).
- 3. Să se afișeze, pentru angajaţii cu prenumele "Steven", codul şi numele acestora, precum şi codul departamentului în care lucrează. Căutarea trebuie să nu fie *case-sensitive*, iar eventualele *blank*-uri care preced sau urmează numelui trebuie ignorate.
- 4. Să se afişeze pentru toţi angajaţii al căror nume se termină cu litera 'e', codul, numele, lungimea numelui şi poziţia din nume în care apare prima data litera 'a'. Utilizaţi *alias*-uri corespunzătoare pentru coloane.

Funcții aritmetice

5. Să se afișeze detalii despre salariații care au lucrat un număr întreg de săptămâni până la data curentă.

Obs: Soluția necesită rotunjirea diferenței celor două date calendaristice. De ce este necesar acest lucru?

- 6. Să se afișeze codul salariatului, numele, salariul, salariul mărit cu 15%, exprimat cu două zecimale și numărul de sute al salariului nou rotunjit la 2 zecimale. Etichetați ultimele două coloane "Salariu nou", respectiv "Numar sute". Se vor lua în considerare salariații al căror salariu nu este divizibil cu 1000.
- 7. Să se listeze numele şi data angajării salariaţilor care câştigă comision. Să se eticheteze coloanele "Nume angajat", "Data angajarii". Utilizaţi funcţia *RPAD* pentru a determina ca data angajării să aibă lungimea de 20 de caractere.

[Funcții și operații cu date calendaristice]

- 8. Să se afișeze data (numele lunii, ziua, anul, ora, minutul si secunda) de peste 30 zile.
- 9. Să se afișeze numărul de zile rămase până la sfârșitul anului.
- 10. a) Să se afișeze data de peste 12 ore.
 - b) Să se afişeze data de peste 5 minute

Obs: Cât reprezintă 5 minute dintr-o zi?

- 11. Să se afișeze numele și prenumele angajatului (într-o singură coloană), data angajării și data negocierii salariului, care este prima zi de Luni după 6 luni de serviciu. Etichetați această coloană "Negociere".
- 12. Pentru fiecare angajat să se afișeze numele și numărul de luni de la data angajării. Etichetaţi coloana "Luni lucrate". Să se ordoneze rezultatul după numărul de luni lucrate. Se va rotunji numărul de luni la cel mai apropiat număr întreg.

Obs: În clauza ORDER BY, precizarea criteriului de ordonare se poate realiza şi prin indicarea alias-urilor coloanelor sau a pozițiilor acestora în clauza SELECT.

13. Să se afișeze numele, data angajării și ziua săptămânii în care a început lucrul fiecare salariat. Etichetaţi coloana "Zi". Ordonaţi rezultatul după ziua săptămânii, începând cu Luni.

Funcții diverse

14.	Să s	e a	ıfişeze	numele	angajaţiloi	şi	comisionul	. Dacă	un	angajat	nu	câştigă	comision	١,
	să se	e so	crie "F	ara comi	sion". Etich	eta	aţi coloana '	'Comis	ion'					

SELECT_	, NVL(,)
FROM	

15. Să se listeze numele, salariul şi comisionul tuturor angajaţilor al căror venit lunar (salariu + valoare comision) depăşeşte 10000.

[Instrucţiunea CASE, comanda DECODE]

16. Să se afișeze numele, codul job-ului, salariul și o coloană care să arate salariul după mărire. Se presupune că pentru IT_PROG are loc o mărire de 20%, pentru SA_REP creșterea este de 25%, iar pentru SA_MAN are loc o mărire de 35%. Pentru ceilalți angajați nu se acordă mărire. Să se denumească coloana "Salariu renegociat".

[Join]

17. Să se afișeze numele salariatului, codul și numele departamentului pentru toți angajaţii.

SELECT, employees.department_id,
FROM employees, departments
WHERE employees.department_id=departments.department_id;
sau
SELECT, e.department_id,
FROM employees e, departments d
WHERE e.department_id=d.department_id;

Obs: Am realizat operaţia de join între tabelele *employees* şi *department*s, pe baza coloanei comune *department_id*. Observaţi utilizarea *alias*-urilor. Ce se întâmplă dacă eliminăm condiţia de *join*?

Obs: Numele sau *alias*-urile tabelelor sunt obligatorii în dreptul coloanelor care au acelaşi nume în mai multe tabele. Altfel, nu sunt necesare dar este recomandată utilizarea lor pentru o mai bună claritate a cererii.

- 18. Să se listeze codurile si denumirile job-urilor care există în departamentul 30.
- 19. Să se afişeze numele angajatului, numele departamentului şi orașul pentru toţi angajaţii care câştigă comision.
- 20. Să se afișeze numele salariatului și numele departamentului pentru toți salariații care au litera A inclusă în nume.

- 21. Să se afişeze numele, titlul job-ului şi denumirea departamentului pentru toţi angajaţii care lucrează în Oxford.
- 22. Să se afișeze codul angajatului şi numele acestuia, împreună cu numele şi codul şefului său direct. Se vor eticheta coloanele Ang#, Angajat, Mgr#, Manager.

Obs: Realizăm operația de self-join (inner join al tabelului cu el însuși).

23. Să se modifice cererea anterioară pentru a afișa toţi salariaţii, inclusiv cei care nu au şef.

Obs: Realizăm operația de outer-join, indicată în *SQL* prin "(+)" plasat la dreapta coloanei deficitare în informație.

- 24. Scrieţi o cerere care afişează numele angajatului, codul departamentului în care acesta lucrează şi numele colegilor săi de departament. Se vor eticheta coloanele corespunzător.
- 25. Creaţi o cerere prin care să se afişeze numele, codul job-ului, titlul job-ului, numele departamentului şi salariul angajaţilor. Se vor include şi angajaţii al căror departament nu este cunoscut.
- 26. Să se afișeze numele și data angajării pentru salariații care au fost angajați după *Gates*.
- 27. Să se afişeze numele salariatului şi data angajării împreună cu numele şi data angajării şefului direct pentru salariații care au fost angajați înaintea şefilor lor. Se vor eticheta coloanele Angajat, Data_ang, Manager si Data_mgr.